

Rok 26.

PRZEDPŁATA W POZNANIU
Kwartalnie 1,20 m., z odnośnieniem do domu 1,4 m., mies. 40 f.
REDAKCJA: ulica Dolna Wąłowa nr. 1, I piętro.
z dnośnieniem 50 f. — „Wielkopolański” wychodzi codziennie.

Poznań, czwartek 14 maja 1908.

Telefon: Ekspedycji 1013. Redakcji 1142.

PRZEDPŁATA NA POZOSTAŁOŚĆ
Kwartalnie 1,2 m., z odnośnieniem do domu 1,33 m.
INSERATY: od wiersza drobn. 26 f. Rękopisów się nie wraca.
EKSPEDYCJA: ulica Posadowskiego nr. 89.

Nr. 111.

Walny wiec „Straży“

otworzył wczoraj o godz. 8 minut 15 na sali bazarowej prezes pan Kościelski, wykazując w dłuższej mowie cele i zadania „Straży“. Na przewodniczącego zebrania wybrano p. prof. Drygasa, który odczytuje porządek dzienny; na sekretarza p. dr. Jaworskiego. Pan Stefan Chociszewski wygłasza sprawozdanie z czynności wydziału organizacyjnego, z którego wynika, że członków „na papierze“ jest 26 tysięcy, 1380 komisarzy i 61 starostów.

Sprawozdanie sekcji kulturalnej zdaje p. dr. Seyda w zastępstwie p. mec. Chrzanowskiego, przewodniczącego tejże sekcji. P. Czesł. Leitgeber sprawozdanie z sekcji ekonomicznej. P. dr. Czeczowski sprawozdanie z sekcji wno-politycznej. P. St. Pfitzner sprawozdanie kasowe. Dochodu było mk. 27,889,49, rozchodu mk. 16,371,04, pozostaje w kasie mk. 11,518,45.

P. dr. Jaworski zdaje sprawozdanie z działalności biura Straży.

Następuje najważniejszy punkt wieca: wykład p. dr. Seydy „Straż wobec paragrafu językowego“. Mówił o sprawie decentralizacji „Straży“, którą omówi, lecz przyjętą będzie dopiero jesienią, na specjalnym walnym zebraniu w jakiejś miejscowości na prowincji. — Sprawa ta miała być ubitą na wczorajszym wiecu, lecz w obec paragrafu językowego, który niemal nasze społeczeństwo zaskoczył, uleść musi projekt ten pewnym zmianom i tem właśnie tłumaczy się zwłoka. W projekcie tym mowa o organizacji „Straży“, o agitacji z ust do ust, o stworzeniu Towarzystw lokalnych pod bezwzględem kierownictwem Zarządu głównego i pod jednym zarządkiem kasy głównej.

Z początku zebranie było nader spokojne i monotonne, lecz przy otwarciu dyskusji nad wszystkimi punktami na końcu zebrania, życie obudziło się. W dyskusji zabrał głos między innymi pan Kaiser z Gliwic, którego zebrani witali serdecznie.

Wiec zakończył się okrzykiem „niech żyje!“ na cześć prezesa „Straży“ p. J. Kościelskiego kilka minut po 11 godz.

O komisji kolonizacyjnej: „Schl. Ztg.“

zaprzecza pogłoskom, które pojawiły się w prasie niemieckiej, jakoby komisja kolonizacyjna rozpoczęła znowu zakupować majątki ziemskie z rąk niemieckich. Dwa wypadki takie, które w ostatnich dniach zaszły, mianowicie kupno Grodziczna w pow. lubawskim i Słaboszewka w pow. mogileńskim są — według „Schl. Ztg.“ — zobowiązaniami, których komisja kolonizacyjna podjęła się dawniej.

Do wiadomości tej dodaje „Schl. Ztg.“ na końcu taką uwagę:

„Jak już donoszono, nabyła komisja kolon. przed kilkoma dniami także znowu jeden majątek z rąk polskich — z wolnej ręki. Otrzymała ona już także liczne oferty od polskich właścicieli, którzy z obawy przed dalszym obniżaniem się cen ziemi zawczasu jeszcze pragną osiągnąć możliwie jak najwyż-

sze ceny. Zresztą wydaje się, jakoby właścicielom polskim sprzykrzyło się hasło niesprzedawania ziemi Niemcom, bo tu o ich kieszeń chodzi. Jak z Nakła donoszą, sprzedał polak p. Kempka z Lipiów posiadłość swoją Niemcowi Rohrbeckowi z Bydgoszczy.“

Wiadomość ta nosi wszelkie znamiona zamówionej roboty. Obliczona jest ona na to, ażeby osłabić wrażenie wieca poznańskiego.

Przyznać trzeba, że zrobiona ona została dość zręcznie, ku czemu szczególnie wyzyskano dwa wypadki przejścia majątków polskich w ręce raz komisji kolonizacyjnej drugi raz osoby prywatnej.

Dwa te wypadki zostały rozdmuchane do potęgi „licznych ofert“ złożonych w biurze komisji kolon. przez właścicieli polskich; a jako przyczynę ich podano „obawę“ przed „dalszym“ obniżeniem się cen ziemi.

Zobaczmy, jak długo komisja kolonizacyjna „namyślać się będzie“, ażeby z owych „licznych ofert“ skorzystać, a co do obawy przed „dalszym“ obniżaniem się cen ziemi, to istotnie bardzo jesteśmy ciekawi na jakich dowodach opiera „Schl. Ztg.“ twierdzenie, że cena ta już się obniżyła: czy kupiono już tak wiele ziemi — po niższej cenie? — czy może owi polacy, którzy świeżo sprzedali swe majątki komisji kolon. byli tacy „niemadry“, że już je tak taniej sprzedali? że aż te dwa wypadki — może komisja kolonizacyjna — uważać za objaw ogólny?...

Dopóki „Schl. Ztg.“ nie stawi niezbitych dowodów na poparcie swojego twierdzenia, Polacy nie uwierzą w obniżenie się cen ziemi — i nie będą przeto mieli obawy przed „dalszym“ obniżaniem się tychże.

Zdaje się, że „Schl. Ztg.“ zbyt szczerze wypowiada to, czego tak gorąco pragnie. Szczerze jednakże — niezawsze jest cnotą polityczną.

Podział posłów do pruskiej izby poselskiej według zawodu: Zamknięta dnia 9 kwietnia b. r. pruska izba poselska liczyła, jak wiadomo, 433 posłów.

Posłowie ci dzielili się według zawodów jak następuje:

1) urzędnikami administracyjnymi Rzeszy wzgl. Prus (landraci itd.) było	32
2) wyższymi urzędnikami sądowymi (bez notariuszy) było	45
3) czynnych albo nieczynnych urzędników komunalnych lub innych korporacji było	27
4) oficerów służbowych albo pozasłużbowych	10
5) nauczycieli służbowych i pozasłużbowych (od wszechniczy aż do szkoły ludowej) było	19
6) księży obu wyznań było	17
7) adwokatów i notariuszy było	21
8) lekarzy	5
9) urzędników prywatnych	7
10) wielkich właścicieli ziemskich	111
11) gospodarzy średnich i małych	50
12) kupców	12
13) przemysłowców	25
14) drobnych przemysłowców i rzemieślników i t. d.	7

15) robotników	0
16) publicystów i redaktorów	12
17) kapitalistów żyjących z renty	32
18) innego zawodu	1
Razem	433

Nowa ofiara ustawy osadniczej.

Z Kartuzkiego donoszą do „Gazety Grud.“, iż redaktor nasz Wojciech Wilczewski w Baninie (na wybudowanie) nie otrzymał konsensu na budowę domu. Wszelkie starania o konsens pozostały bez skutku. Wreszcie — było to w d. 27 kwietnia — przybył do niego sołtys i sługa gminny i z szalasu, w którym W. z rodziną mieszkał, wyjęli i zabrali z sobą okna i drzwi. Biedak ma w przeciagu tygodnia ów szalas opuścić. — Cóż biedak pocznie? Na wóz drzymałowy go nie stać!

Zastosowanie ustawy o stowarzyszeniach w Prusiech.

Pruski minister dla spraw wewnętrznych wydał już „przepisy wykonawcze“ do §§ 6, 12 i 21 ustawy o stowarzyszeniach. Przepisy te noszą datę 8 maja rb. i zamieszczone są w ostatnim numerze organu przeznaczonego dla ogłoszeń rządowych (Reichs- und Staatsanzeiger). Treść ich następująca:

I.

Ustawa Rzeszy o stowarzyszeniach przepisuje w § 5, że do zebrzań publicznych, mających na celu roztrząsanie spraw politycznych, potrzebne jest doniesienie policji, które skutecznie można ustnie lub piśmiennie. Każda forma piśmienna (list, pocztówka, telegram) jest dozwolona. Na miejsce takiego doniesienia dopuszczone jest też podług § 6 ustępu 1 ogłoszenie publiczne, którego warunki oznaczyć ma centralna władza krajowa. Ogłoszenie to tak musi być ułożone, aby policja przy swojej obowiązkowej baczności dość wcześnie mogła powziąć wiadomość, że zebranie się odbędzie.

Z tego powodu rozporządzamy, że doniesienia przepisane w § 5 ustawy Rzeszy o stowarzyszeniach dla zebrzań ogłoszonych publicznie nie potrzeba, jeśli to ogłoszenie odpowiada warunkom następującym:

1. Ogłoszenie przez gazety.

a) Ogłoszenie przez gazety nastąpić winno w języku niemieckim i to w jednej z tych gazet, które na ten cel landrat, w krajach Hohenzollerskich nadwójt, w obwodach miejskich władza policyjna, a w Berlinie prezes policji oznaczy. Dla każdej gminy, w której zebranie nastąpić ma, winne przynajmniej dwie gazety być oznaczone. Przynajmniej jedna z tych gazet wychodzić winna dziennie (z wyjątkiem przerw spowodowanych niedzielnymi i świętami.)

b) Ogłoszenie musi mieć napis: Publiczne zebranie polityczne. Wynikać z niego winien czas i miejsce zamierzonego zebrania jako też nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, która zebranie urządzi.

c) Numer gazety, w której ogłosze-

nie nastąpi, tak winien być wydany, że przy należytem doręczeniu przynajmniej 24 godzin przed rozpoczęciem zebrania znajdować się może w ręku władzy dla odbioru doniesień wskazanej. Co do gazet, wychodzących w obwodzie policyjnym tej miejscowości, w której odbyć się ma zebranie, warunkom tym czyni się zadość wtedy, jeśli odnośny numer przynajmniej 24 godzin przed rozpoczęciem zebrania jest wydany.

2. Ogłoszenie przez afisz.

Ogłoszenie nastąpić może przez afisz, jeśli zebranie odbyć się ma w gminie, w której do takich afiszowych ogłoszeń znajdują się urządzenia publiczne (stupy, tablice afiszowe). Ogłoszenie nastąpić winno w języku niemieckim i odpowiadać wymaganiom pod numerem 1b wyszczególnionym. Afisz winien przynajmniej 24 godzin przed rozpoczęciem zebrania być umieszczony w obwodzie gminnym, a jeśli gmina podzielona jest na rewiry policyjne, w tym rewirze, w którego obrębie lokal zebrania jest położony.

II.

Podług § 12 ustępu 1 ustawy Rzeszy o stowarzyszeniach mają rozprawy na zebraniach publicznych, (pominawszy wyjątki wyluszczone w ustępie 2 i 3 paragrafu 12) odbywać się w języku niemieckim.

Podług § 12 ustępu 4 są dozwolone dalsze wyjątki za zezwoleniem krajowej władzy centralnej. Stosownie do tego rozporządzamy, że dla rozpraw na zebraniach publicznych dopuszcza się

w obwodzie rejencyjnym królewieckim i gabińskim współużywanie języka litewskiego;

w obwodzie rejencyjnym królewieckim, gabińskim i olsztęńskim współużywanie języka mazurskiego;

w obwodzie rejencyjnym frankfurckim (nad Odrą) i lignickim współużywanie języka wendyjskiego;

w powiecie Malmedy obwodu rejencyjnego akwizgrańskiego współużywanie języka walońskiego lub francuskiego.

Dla rozpraw na zebraniach publicznych w okręgach wójtowskich powiatu Tondern w obwodzie rejencyjnym szleswickim, w których podług każdorazowego ostatniego spisu ludności, wynosi liczba osób mówiących ojczystym językiem duńskim, więcej niż 60 procent ogólnej ludności, dozwolone jest współużywanie języka duńskiego, pod tymi samymi warunkami jak w tych przypadkach, które są w § 12 ustępie 3 dla wymienionych tamże dzielnic wyrażone.

Prezesom rejencyjnym jako też prezesowi policji w Berlinie udziela się upoważnienia, iż w szczególnych wypadkach dopuścić mogą język nieniemiecki na zebraniach publicznych.

Korespondencja.

Stołów, dnia 10. 5. 08.

Wyczytałem w „Wielkopolańniku“ o różnych pielgrzymkach, odbyć się mających. Donoszę, że mamy również w naszej okolicy miejsce cudowne, a jest niem Rekitno w pow. skwierzyńskim. Pierwszy odpust przypada w tę niedzielę.

Dawnemi czasy przychodziło ludu polskiego na ten odpust, lecz odkąd brak tu księży polaków, którzyby wygłaszali słowo Bóże w ojczystym naszym języku, nie można tu użyć nabożeństwa. Proszę Szan. Redakcję o ogłoszenie tej wiadomości w swym piśmie, a może wzruszy ona serce któremuś z zacnych kapłanów i spowoduje, że i o nas tu nie zapomną.

Mamy tu wprawdzie bardzo zacnego księdza, lecz jak na taki odpust, to życzylibyśmy sobie więcej polskich kazań. Wierny abonent P.

*** Walne zebranie wyborcze** dla powiatu kościańskiego odbędzie się w niedzielę, 17 maja o godz. 4 i pół po poł. na sali hotelu Victoria w Kościanie.

Porządek obrad: 1) Zagajenie i utworzenie biura. 2) Nauka o wyborach. 3) Wybór kandydatów poselskich.

Komitet wyborczy na powiat kościański.

*** Wiece przedwyborcze** odbędzie się w niedzielę, d. 17 bm. w Krobi na sali p. Pomorskiego po poł. o godz. 4. O liczny udział prosi

Komitet powiatowy.

*** Wiece przedwyborcze** odbędzie się w Piaskach w niedzielę d. 17 o godz. 3 i pół na sali p. Stroińskiego. O liczny udział prosi

Komitet powiatowy.

*** Walne zebranie wyborców** powiatu krotoszyńskiego celem dokonania wyboru kandydatów na posłów odbędzie się dnia 17 b. m. po południu o godz. 4 w Krotoszynie na sali p. Dymlanda.

O liczny udział uprasza

Komitet wyborczy na pow. krotoszyński.

*** Wiece wyborcze** odbędą się dla powiatu chodzieskiego w dniu 17 bm. w niedzielę krótko po 2 po poł. w Chodzieży; — dla pow. czarnkowskiego d. 24 b. m. w Czarnkowie. Na obu wiecach przemawiać będzie p. Walery Lebiński z Poznania. —

*** Walne zebranie przedwyborcze** na powiat żniński odbędzie się w Żninie w niedzielę dnia 17 bm. po południu o godz. 5 na sali p. Bukowskiego. Na porządku dziennym pomiędzy innymi przemówienie posła p. Czarlińskiego. O liczny udział uprasza

Komitet wyborczy.

*** Walne zebranie przedwyborcze** na powiat ostrzeszowski odbędzie się w niedzielę, 17 maja o godzinie 3 po południu na sali pana Kahler'a w Ostrzeszowie.

Komitet powiatowy.

*** Walne zebranie przedwyborcze** na powiat śmigieński odbędzie się w niedzielę, dnia 17 maja o godzinie 4 po południu na sali strzeleckiej w Śmiglu.

Alfons Bréchan,

przewodniczący komitetu wyborczego na powiat śmigieński.

*** Okręgowe zebranie wyborcze** odbędzie się w Grzebieńsku w niedzielę, dnia 17 maja o godz. 4 po południu na sali p. Wujka. Okręg stanowią miejscowości: Brzoza, Ceraż dolny, Gaj Wielki, Grodziszczko, Grzebieńsko, Mieścisko i Sarbia.

O liczny udział wyborców uprasza Okręgowy podkomitet pow. Szamotulskiego.

*** Walne zebranie przedwyborcze** na powiat kępniński odbędzie się w niedzielę, 17 maja w Kępnie na sali Domu Katolickiego.

*** Walne zebranie przedwyborcze** na powiat leszczyński odbędzie się w niedzielę, d. 17 bm. o godz. 4 po południu na sali p. Pieczyńskiego w Osiecznie. — O liczny udział uprasza Komitet powiatowy.

*** Walne zebranie przedwyborcze** na powiat koźmiński odbędzie się w Koźminie w niedzielę d. 17 bm. o godz. 4 po poł. na sali hotelu du Nord. — O liczny udział wyborców prosi Komitet wyborczy powiatowy.

*** Walne zebranie wyborcze** na powiat pleszewski odbędzie się w Pleszewie w niedzielę, dnia 24 maja o godz. pół do 5 po poł. na sali hotelu Wiktorja.

O jak najliczniejszy udział wyborców uprasza Komitet wyborczy na pow. pleszewski.

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Królewska para szwedzka przybywa dnia 31 b. m. do Berlina.

Galicja. Śledztwo w sprawie Siczynskiego ukończono. Akta oddano już prokuratorowi. Jako oskarżeni o zamordowanie namiestnika Potockiego staną przed sądem Siczynski i jego matka. Prawdopodobnie także studenci Cegliński i Zamora będą pociągnięci do odpowiedzialności sądowej.

Austria. Studenci niemieccy na uniwersytetach austriackich uchwalili bezrobocie z powodu zaspensowania profesora prawa kościelnego na uniwersytecie insbruckim, Wahrunda.

Serbja. Z Serbji donoszą, że następcę tronu Jerzy zabił pewnego żołnierza gwardji. „Narodowe Listy“ opowiadają, że następcę tronu bawił się w ten sposób, że chciał kulą trafić w papirosa, którego palił pewien żołnierz. Przy tej sposobności zranił żołnierza tak niebezpiecznie, że tenże umarł. Chciano najpierw sprawę tę zatuszować. Ojciec zabitego jednak kazał trumnę, w której sprowadzono ciało zmarłego do jego okolicy rodzinnej, otworzyć i tu dopiero stwierdzono zbrodnię. — Awantury następcy tronu serbskiego są znane, wskutek czego opinia publiczna nie jest mu bardzo przychylna. Jeżeli sprawa z zabójstwem żołnierza polega na prawdzie, to na pewno spodziewać się można, że za takiego następcę tronu lud podziękuje i wypędzi go z granic Serbji.

Bułgarja. Z okazji podróży agitacyjnych ze względu na wybory do sobrania, przedsięwziętych przez przywódcę stambulistów Genadiewa, przyszło do starcia w Zofji między stambu-

lowskimi a tłumem prowadzonym przez socjalnych demokratów. Wiele osób odniosło zranienia. Wojsko wkroczyło i przeszkodziło dalszym wykroczeniom.

Włochy. W Apulii w południowych Włoszech wybuchnęły również jak w prowincji Parma poważne rozruchy agrarne. W Ruvo rzucili się włóścianie na dzierżawców wielkich majątków, którzy wracali z sądu obwodowego, w którym zasiadywali jako sędziowie przysięgli i poranili kilku z nich dość niebezpiecznie. Przywołano karabinierów (żandarmów), których przyjęto gradem kamieni. Udało się nareszcie zaprowadzić porządek.

— Minister finansów spodziewa się, że w roku bieżącym przewyżka dochodów nad wydatkami państwowymi wyniesie 10 milionów lirów. Przewyżka ta ma być użyta na wydatki nadzwyczajne armji lądowej i marynarki.

Anglja. Izba posłów przyjęła w drugim czytaniu ogromną większością 245 głosów projekt prawa, ograniczającego wyszynk napojów alkoholowych, pomimo zaciętego oporu piwowarów, dastylatorów i handlujących napojami alkoholicznymi, którzy złożyli w izbie petycję, opatrzoną w 600 000 podpisów, a żądającą odrzucenia projektu. Prawdopodobnie pod wpływem opinii publicznej i duchowieństwa, izba lordów potwierdzi projekt, przyjęty przez izbę posłów.

— Nowe pancerniki angielskie, jakie spuszczone na wodę są tak uzbrojone i poruszają się z taką szybkością, iż znawcy orzekli, iż flota innych państw jest wobec tych olbrzymów zupełnie bezsilna.

Marokko. Marokańczycy napaśli na silny oddział wywiadowczy wojska francuskiego, wysłany pod dowództwem pułkownika Diniera, w kierunku Quarto. Napaść była tak gwałtowna, że po zaciętej walce pułkownik rozkazał cofnąć się oddziałowi. Szczegółów brak jeszcze.

Korea. Rząd japoński zamierza zaprowadzić w administracji koreańskiej zmiany znaczne. Zdetronizowany cesarz koreański ma być przewieziony do Japonji. ministrowie koreańscy będą zastąpieni przez japońskich, przeciwko zaś armji koreańskiej, w której panuje wciąż nastroj wrogi dla japończyków, mają być przedsięwzięte środki energiczne.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Poznań, dnia 13-go maja 1908.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

*** Wielkopolskie karty z pelikanem** sztuka 10 fen. są do nabycia wszędzie tam, gdzie się sprzedaje telegrafy gratulacyjne.

*** Poseł do ludu polskiego.** Abonentów na prowincji prosimy, by się po „Posła“ zwracali bezpośrednio do administracji Katolika (Bytom — O. [Schl.] Administracja pisma naszego sprzedawać będzie „Posła“ tylko odbiorcom na miejscu.

*** Towarzystwo Czyteln Ludowych.** Wszelkie korespondencje w sprawie Towarzystwa naszego, zakładania bibliotek itd., prosimy wysłać wprost do biura naszego pod adresem: „Czytelnia Ludowa“, Poznań, (Bäckerstr. nr. 10). Adres skarbnika: Dr. Kapuściński, Poznań-Posen.

*** Telegramy Kościuszkowskie.** W obec licznych zapytań donosimy uprzejmie, że i z telegramy mają winiety z Kościuszką, Dąbrowskim, ratuszem poznańskim, pomnikiem Adama Mickiewicza i szarotką. We wielu miejscowościach naśladują nasz pomysł, — ale niestety nie dają całego czystego dochodu na cele dobroczynne. Ze względu na to, że my cały dochód rozdzielamy na instytucje nasze, prosimy usilnie o rozszerzanie naszych telegramów. Każdą ilość przesyłamy odwrotnie.

Teodora Kusztelanowa, Ogrodowa 12, I p.

Marja Halina Lebińska,

Dolna Wałowa 1, I.

*** Poznań.** (Urząd stanu cywilnego z d. 12 maja 1908 r.) Zapowiedzie: Tarpicer R. Konukiewicz z H. Wohlgetan. Kapitałista Edw. Feckert z E. Boettger urodz. Wegner. Kupiec M. Sonntag z L. Elias. — Śluby: Oberżysta M. Ligocki z Anną Kuźniak. — Urodziny. Syna: Pantoflarz Leon Twardowski. Robotnik Franc. Palacz. Robotnik T. Piechota, Zegarmistrz K. Malinowski. Robotnik M. Koszyczarek. — Córka: Robotnik Józ. Kruszczyński. Restaurator J. Sporny. Robotnik Fr. Golan. Fryzjer Czesł. Habrych. Mistrz ślusarski A. Handschuh. Kominiarz Edm. Rogowski. Restaurator Jan Stuhl. Kupiec W. Małolepszy. Cieśla W. Scholz. Niezameżna S. — Umarli: Uczennica szkolna M. Bilicka 10 lat 10 mies. 25 dni. Dzierżawca dóbr księżęcych W. Kleine 75 lat. M. Majchrzak 11 mies. 14 dni. Pobierający rentę A. Jeżewski 52 lata. Rzeźbiarz Fr. Bartosz 35 lat. Stan. Jagaciak 1 mies.

*** Poznań.** Odznaczenie. Dyrektor prowincjonalnego instytutu dla głuchoniemych, radca szkolny p. Radomski otrzymał w dowód uznania zasług około dobra społecznego i na polu dobroczynności od Ojca św. order św. Krzyża.

*** Z teatru.** Jeszcze tylko kilka przedstawień na dochód artystów naszej sceny. Jesteśmy pewni, że przyjaciele teatru nie odmówią im swego poparcia. Dziś w środę 13-go b. m.: „Małka Szwarcenkopf.“ Ceny do połowy niższe. — W czwartek: „Wróg ludu.“ Ceny do połowy niższe. — W sobotę: „Żołnierz królowej Madagaskaru.“ Ceny zwyczajne. — W niedzielę, 17 bm. zabawa w Parku Wiktorja na dochód artystów naszej sceny. W razie niepogody, powtórzoną zostanie w teatrze sztuka: „Żołnierz królowej Madagaskaru.“

*** Śliczne gospodarstwo,** obszaru 212 mórg pszennej i buraczanej ziemi z żywym i martwym inwentarzem jest zaraz do nabycia po p. Baku w Strzelcach w powiecie mogileńskim. W miejscu jest kościół katolicki, szkoła i poczta. Uroczę położenie nad jeziorem trłaskim. Gospodarstwo to nabyć można w całości lub w częściach. Cena kupna w całości 110 tysięcy marek, — wpłata podług umowy; kupno jest dogodnym, ponieważ Bank Parcelacyjny w Poznaniu przyrzekł za skromnem wynagrodzeniem hipotekę uregulować. Zgłoszenia przyjmują i bliższych wiadomości udzieli p. Ign. Świątkiewicz w Strzelnie (Strzelno). Zachęcamy naszych rodaków do kupienia tego pięknego kawałka ziemi polskiej i szybkiego działania, ażeby nie było zapóźno. Wobec wszystkich praw wyjątkowych, mających za zadanie pozabawienia nas ziemi, powinno być dzisiaj naszym świętym obowiązkiem nabywać jej jak najwięcej, tem więcej na nas praw wyjątkowych spadać będzie, ponieważ pruska polityka nie zna dla słabych litości. Naszym sprzedawcykom mamy tylko do zawdzięcze-

167 Wielki los.

Przekład z francuskiego.

(Ciąg dalszy.)

Prokurator zbliżył się do niej z uszanowaniem i przemówił:

— Racz się pani uspokoić. Nie ma nic a nie takiego, co by mogło przerażać państwa. Przybyłem tu w tej chwili, aby pozyskać wyjaśnienie pewnych niejasnych faktów. Zaraz potem usuniemy się, aby nie przeszkadzać uroczystości rodzinnej. Przykro nam bardzo, że musieliśmy ją przerwać na chwilę.

Zbliżywszy się następnie do Klary, prokurator zapytał:

— Czy z panną Joanną Marją mogę mieć honor?

— Tak panie — odpowiedziała z cicha młoda dziewczyna.

— Muszę zrobić pani pewne zapytanie.

— Odpowiem na nie najchętniej i najszczerzej.

— Czy otóż prawdą jest, że pani, będzie temu miesiąc, albo pięć tygodni, oddała bilet swój na loteryj Sztuki i Przemysłu, temu oto młodemu człowiekowi, panu Adrianowi Couvreur?

Placyd zrozumiał o co idzie. Z bladego stał się sinym i zaczął rzucać wystraszone spojrzenia ku drzwiom salonu.

Ale w tych drzwiach na pół otwartych, spostrzegł figury, co do których oko jego doświadczone mylić się nie mogło, że byli to agenci policyjni.

Ucieczka okazała się niepodobną. Klara odpowiedziała na zapytanie urzędnicze:

— Tak jest, proszę pana. Pan Adrian Couvreur dostał ten bilet odemnie.

— A czy nie zechce mi pani powiedzieć od kogo pani go otrzymała? — badał w dalszym ciągu prokurator rzeczpospolitej.

— To wcale nie tajemnica, proszę pana, jest tutaj kilka osób, które mogą poświadczyć prawdę słów moich. Pan notariusz David między innymi i pan Joubert. Bilet ten został mi przekazany w testamentie.

XL.

— Przekazany w testamentie? — powtórzył prokurator zdziwiony.

— Panie prokuratorze Rzeczypospolitej — wtrącił notariusz David, fakt wydaje się dziwnym, ale najzupełniej

jest prawdziwym. Panna Joanna Marja de Rhodé, zanim odnalazła swą matkę, nazywała się Klarą Gervais — a bilet, o którym mowa, został jej zapisany w testamentie pana Joachima Estivala. Pan Placyd Joubert był legatariuszem głównym i egzekutorem owego testamentu.

— Przypomina pan sobie numer tego biletu?

— Numer jest wykazany w testamentie, o ile mi się zdaje, to siedem milionów dziewięćset siedemdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt dziewięć.

— No, to zapewne ten? — powiedział prokurator, podając bilet Klarze, która przypatrzawszy mu się z jednej, przewróciła na odwrotną stronę.

— Numer tu ten sam wprawdzie, ale to nie mój bilet.

— A poczem pani to poznała?

— Mój bilet, który dostałam w kancelarji pana Davida — i który oddałam panu Adrianowi Couvreur, zaopatrzony był po drugiej stronie w podpis pana Estivala.

— No, więc to ten?

I prokurator położył przed Joanną Marją drugi bilet.

— Tak, to ten panie, bez żadnej

wątpliwości, tak. Ale jakimże sposobem mogą być dwa bilety z jednym i tym samym numerem?

— Ten sekret, to już pan Joubert, zechce nam zapewne wytłumaczyć — rzekł prokurator, zwracając się do Placyda, pod którym nogi zdrząły.

— No, panie Joubert, powiedz-no pan, z kąd pochodzi ten bilet, na który dziś rano odebrałeś pan z urzędu loteryj wielką wygraną, czyli pięć kroć sto tysięcy franków?

Placyd zrozumiał, że jest zgubionym. Dreszcz przeszedł mu po skórze.

Pot zimny wystąpił na skronie.

Próbował jednakże jeszcze się bronić, chociaż bez nadziei co prawda.

— Kupilem ten bilet, mruknął.

— Gdzie?

— Nie pamiętam tego dokładnie, w dystrybucji jakiejś, łącznie z kilkoma innymi.

— W dystrybucji? w której? na jakiej ulicy?

— Nie przypominam sobie.

— Masz pan za krótką widocznie pamięć!

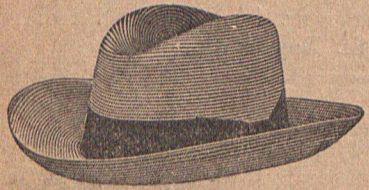
[Ciąg dalszy nastąpi.]

Bydgoszcz, dnia 11-go maja 1908. (Spółka wozdanie Izby handlowej). Pszenica niemiecka, nieper. najmniej 128 funtów holend. wagi 220 mk., gorszy gatunek niżej notowania. — Żyto niemieckie, dobre, zdrowe, najmniej 121 funtów holenderskiej wagi 190 marek, najmniej 118 funtów holenderskiej wagi 187 marek, lżejszy gatunek — 00 — marek. — Jęczmień dla młynarzy 142—146 marek. — Jęczmień dla browarów 146—154 marek. — Groch na parę 160 do 174 marek, do gotowania bez interesu. — Owies 142—151 marek. Ceny ustanowiono los Bydgoszcz.

„Za wszelkie ogłoszenia i reklamy nie bierze Redakcja żadnej odpowiedzialności.“

Jedynym prawdziwym parolem wszelkiej pielęgnacji piękna oraz zdrowia jest: **Uzdrowienie pici!** co przede wszystkim osiągnąć można przez codzienne używanie mydła Myrrholin, ponieważ jest ono jedynym delikatnym, higienicznym mydłem toaletowym, które zawiera kosmetyczny składnik myrrolin i wpływa korzystnie na piękność skóry.

Fabryka papierosów i tureck. tytuł „WULKAN“
L. F. J. Komendziński w Dreźnie zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytonie, które we wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia.

Kapelusze słomkowe
Kapelusze filcowe
w **najmodniejszych fasonach**
Rękawiczki, Czapki, Krawaty, Bieliznę i t. d.
poleca w największym wyborze
HURTOWNIE 2432 DETALICZNIE
C. ADAMSKI
Poznań — Bazar, ul. Nowa nr. 7/8
Telefon nr. 1237
Filia w Gnieźnie ul. Fryderyka nr. 5.

Ostsee-Sanatorium ZOF' POT
dla nerwowych i chronicznie chorych wszelkiego rodzaju dla rekonwalescentów i wypoczynku potrzebujących.
Pokój z utrzymaniem od 5 mk. począwszy. 2443
Prospekt darmo. — Właśc. i kierownik: **Dr. med. P. Klapp.**

BANK PRZEMYSŁOWCÓW
w Poznaniu
podczas budowy nowego gmachu bankowego
przy ul. Franciszkańskiej
przyjmuje depozyta:
za 1/2 rocznem wypowiedzeniem po 4 1/2 %
" 1/4 " " " 4 %
na każdorazowe żądanie " 3 1/2 %
i poleca zakładanie kont czekowych.
Udziela pożyczek i dyskontuje weksle chwilowo po 5 1/2 % to jest 1/2 % po nad dyskont Banku Rzeszy. 1546

Nie kupujcie raz taniej!!
na cały świat wysłał zegarki z 5-let. piśmienną gwarancją, i już **dokładnie obciążane** i na minutę **uregulowane**. Dowodem liczne z całego świata zamówienia i podziękowania. — Kto nie kupi, to trudno, sam sobie szkodzi.
Zegarek cyl. nikl. kluczykowy 6 kamieni 5,40 M.
Zegarek cyl. nikl. kluc. 6 kam. 2 złoczone brzegi 5,90 "
Zegarek prymanwerk, 6 kamieni 2 złoczone brzegi 7,75 "
Zegarek prymanwerk czysto-srebrny 6 kamieni, 2 złoczone brzegi 9,85 "
Zegarek prymanwerk maszyn, czysto srebrny, 10 k., 2 zł. brzegi 11,75 "
Najpiękniejsze z wizerunkami Matki Boskiej bardzo trwałe, i ciężkie, maszyn czysto srebrne zegarki na 10 kamieni, 2 złote brzegi, prymanwerk już po 12,00, 14,00, 16,00 mk. Nikl. rem. bez gwarancji zegarki po 2,35, 2,95, 3,50 mk., czarne stalowe mk. 4,20, Budziki około 3000 ilustracji na zegarki, po mk. 1,85
Cenniki łańcuszki, pierścienie oraz noże, brzozy, kosy, rewolwery, portmonetki, harmoniki, skrzypce, flety, klamety wysłał karcemu darmo i franko.
M. Danecki, Poznań
Posen, Bismarkstr. nr. 2.

Kasa oszczędności
Banku Rolniczo-Przemysłowego
Kwilecki, Potocki & Sp.
3666
Przyjmuję na oprocentowanie wkładki każdej wysokości, od 1 mk. począwszy i placę od 3 do 4 i pół proc. wedle umowy.
Łakowa ulica nr. 15
są do wynajęcia: 2368
4 pokoje
kuchnia, etc. I-sze piętro za 600 mk., 3 pokoje, kuchnia etc. II-gie piętro za mk. 450. Bliższe szczegóły tamże i ptr. na prawo.
Planino
mało używane w zupełnie dobrym stanie jest tania do sprzedania u stroiciela fortepianów 2442
R. Hoffmann, Poznań,
Piekary 3 pt.

Brazylja!
W sprawie kolonizacji i bezpłatnej podróży dla rolników tamże udziela informacji autor „Przewodnika dla wyjeżdżających do Brazylii.“
Adres: **F. B. Zdanowski,**
Wien XVI 2467
Schellhamergasse No. 14, T. 24.
Od 30 lat istniejący
skład garderoby,
płótna i towar. krótkich z stałą wiejską klientelą, wraz z domem, nadającym się na handel zboża, bydła i produktów, w mniejszym mieście przy dwóch stacjach kol. położ., na Dolnym Śląsku od października lub przedzie do sprzedania. Oferty uprasza się przesłać pod nr. 2420 do ekspedycji Wielkopolańska.

Teilzahlung
Das beste Rad der Gegenwart!
Lieferung an Wohnort nach gegen Abzahlung von 30-40 M. Abzahlung monatlich M. 6-10, Reichhalter bei Barzahlung M. 50 an. Zehn Jahre Garantie. J. Jendrossek & Co., Stadthaus 149

Dobrze prosperująca
fabryka maszyn
rolniczych, oraz leżarnia żelaza w Księstwie poznańskim z starą i wierną klientelą jest z powod. okoliczności do sprzedania. Łaskawe oferty uprasza się do eksp. Wielkopolańska pod nr. 2429.
Hurtowny skład pierza i kwapu
Matzdorff & Zerkowski,
Posen,
wysyłają franko za zaliczką poczt.
pierze na pościel:
10 f. pierza dart. za 10 M. i za 15 M
10 f. „ „ lepszego „ 20 „
10 f. „ „ białego „ 25 „
10 f. „ „ bardzo dob. „ 30 „
10 f. „ „ nadzw. dob. „ 35 „
z naszych gęsi.
Kwap i pierze niedarte
po rozmaitych cenach,
Zawsze świeże na składzie.
Próby bezpłatnie i franko.
Wrazie przesyłką nie dopisze wy-maganiom, odbierzemy takową z powrotem.

Patenty
wyrabia szybko i tanio biuro patentów
Knop & Himer,
Poznań, ul. Rycerska.
Telefon 1735.
Informacje bez kosztów.

Najstarsza i największa fabryka wózków dla dzieci w Saksonii i jedyna niemiecka, która pracuje wprost z rodzinami i przyśle Państwu kolorowy wspan. katalog.
Julius Tretbar, Grimma 477.
DOM
z kramem i do niego należące chlewy i morga dobrego ogrodu jest w Kromolicach pod Kobylinem każdej chwili do sprzedania. Położenie bardzo korzystne, bo przy szosie i blisko dworu. Bliższych wiadomości udzieli 2463
A. Müller w Kromolicach.
PIEKARNIA
zaraz do wydzierżawienia 2466
Jakób Witkowski,
Bendlewo pod Mosiną.

pożyczki 3-4000 mk.
na interes, na procent od 6 do 8 od sta. Zgłoszenia przyjm. ekspedycja Wielkop. pod nr. 2469.

Wiatrak
w dobrym stanie do rozebrania sprzedam po bardzo umiarkowanej cenie. Stacja kol. zupełnie blisko.
Hüttman, Lissa i Posen, Neuer Ring 9.

Brazylja! Informacje o tym kraju zawiera:
Przewodnik dla wyjeżdżających do Brazylii.
Cena egz. 2 mk. (z przes. poczt.)
Do nabycia u autora:
Adres: **F. B. Zdanowski,**
Wien XVI 2468
Schellhamergasse No. 14, T. 24.

Rzadka okazja!
Majątność pańska
przy Monachium ca 500 mórg, do połowy rola łąki i cokolwiek lasu, bardzo ładne budynki, 60 sztuk bydła rogatego i t. d. Bardzo donosna sprzedaż mleka do Monachium, uprawa zboża, znakomity odyt, jest z powodu okoliczności bardzo tania do sprzedania, przy wpłacie 60,000 mk. Pośredniczy

Lorenz Thomas & Co,
München Herceg Wilhelmstr. 28.
Kupiec z branży drzewa 31 lat lic. od kilku lat samodzielnie prowadzący interes, posiadający 10 tys. mk. majątku, poszukuje dla braku znajomości pań
towarzyszek życia
w wieku 20—28 lat, z majątkiem od 15—20 tys. mk. Oferty wraz z fotografią proszę nadesłać pod **J. S. 100 Ostrowo** postlagernd. Dyskrecja rzecz honorowa. Fotografie będą odesłane. 2428

Skarbem prawdziwym dla cierpiących na następstwa błędów młodości jest słynne dzieło ilustrowane
Dr. Retau'a
Ochrona własna
Nowe wydanie polskie. Cena M. 1.50.
Niechaj czyta je każdy doznający na sobie skutków takich nałogów. Do nabycia przez **Verlags-Magazin, Leipzig, Neumarkt 21 (w Lipsku, w Saksonii),** jakoteż przez każdą księgarnię.

Potrzebna od 1. 7 br. do dwój-ga państwa
służąca

około 30—35 lat, umiejąca gotować, prać i prasować, znająca lepszą służbę. Pierwszeństwo mają takie, które posiadają dobre świadectwa z kilkunastoletniego pobytu w jednym miejscu. Zgłoszenia piśmienne z dołącz. świadectw do eksped. Wielkop. pod nr. 3000.

Potrzebny jest zaraz
włódarka
kawaler. Zgłoszenia przyjmuję ekspedycja Wielkopolańska pod nr. 2436.

Gospodyni
samowładna, obeznana z wykwin-tną kuchnią potrzebną na folwark od 1-go lipca br. Zgłoszenia pod nr. 2470 do ekspedycji Wielkop.

Pomocnika
pilnego, trzeźwego przyjmie zaraz lub od 1-go czerwca. Zgłoszenia przyjmuje 2419
J. Mazur,
Nadogrodnik Samostrzel.

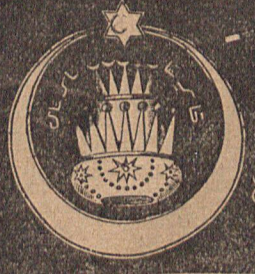
Poszukuję 2470
sekretarza
od 1-go sierpnia.
Popławski, Piła
radca sprawiedliwości.
Dom. Głębokie poczta Sławno kr. Posen Ost, potrzebuje od 1-go lipca 1908 2426

pisarza
podwórzowego
pilnego, trzeźwego, obeznanego z gospodarstwem podwórzowym i śpichrzem, przedstawienie konieczne, kosztta podróży nie zwraca się.

Potrzebny jest
kucharz
kawaler zaraz lub od 1 lipca rb. w dobre miejsce do samotnego państwa. Bliższych wiad. udzieli **K. Sibilski,** 2472
Wielka Kołuda per Amsee.

Wszyscy są zgodni
Amor
jest najlepszym środkiem do czyszczenia metali
Wszędzie do nabycia.
5627 Fabryka Lubszyński & Co., Berlin NO 18.
4 km. od miasta powiatowego Mogilna mam natychmiast

gospodarstwo
obszaru mniej więcej 164 mórg pszennej ziemi z dobrym zabudowa-niem z kompletnym żywym i martwym inwentarzem z powodu cho-roby do oddania. Hipoteki uregulowane, cena umiarkowana. Wpła-ty potrzeba 18—24,000 marek. O łaskawe oferty uprasza do eks-pedycji Wielkopolańska pod nr. 2474.
Nasza kasa płaci od złożonych
oszczędności
4 i pół procent za kwartalnym wypowiedzeniem,
5 procent za półrocznym wypowiedzeniem,
5 i pół procent za rocznym wypowiedzeniem.
Kto ma u nas depozyt złożony, a kupi grunt od nas, temu wypłaca kasa nasza depozyt nawet bez wypowiedzenia.
5 proc. hipoteki pierwszomiejscowe w pierwszej połowie ceny kupna się obracające są u nas każdego czasu do nabycia.
Adres: **Bank Parcelacyjny, Posen, Viktoriastr. 12.**

Papierosy
z fabryki
SULIMA
najlepsze.
Produkcja roczna przeszło 250 milionów.
Jedyna
Jeneralna agentura i główny skład
S. Zychliński
w Poznaniu. 5066
Cygara w największym wyborze.

Spółka stolarska tylko **Poznań, Jezuicka 5** poleca **meble** i całkowite wyprawy w wielkim wyborze po przystępnych cenach i na dogodnych warunkach.
Tischler Rohstoff- und Absatzverein E. G. m. b. H.
Nakładem i drukiem **Pr. Chocieszyńskiego** w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny **Franciszek Laurentowski** w Poznaniu.